

Bildande av naturreservatet Sundbäcken i Älvdalens kommun

Beslut

Länsstyrelsen i Dalarnas län beslutar med stöd av 7 kap 4 § miljöbalken att förklara det område som avgränsats på bifogad karta, bilaga 2, som naturreservat. Området är 159,6 ha och består av tallskog omväxlande med myrar, delvis kalkrika så kallade extremrikkärr. Reservatets slutliga gränser utmärks i fält.

Länsstyrelsen fastställer samtidigt skötselplanen, enligt bilaga 4, med stöd av 3 § förordningen om områdesskydd enligt miljöbalken. Naturvårdsförvaltare ska vara Länsstyrelsen i Dalarnas län.

Uppgifter om naturreservatet

Namn	Sundbäcken
Kommun	Älvdalen
Län	Dalarna
NVR id	2026329
Natura 2000-beteckning	SE620004
Församling/socken	Idre
Naturgeografisk region	33g, Dalarnas och Härjedalens näringsfattiga område
Arealer	Totalareal: 159,6 ha Landareal: 159,6 ha Produktiv skogsmark: 126,9 ha
Fastighet	Idre 1:10
Nyttjanderätter mm	Avtalsservitut för avloppsledningar.

Syftet med naturreservatet

Syftet är att:

Bevara biologisk mångfald

Huvudsyftet med naturreservatet är att bevara områdets kalkrika kärr med deras särpräglade flora och fauna. Syftet är även att bevara och utveckla de naturvärden som finns i de delvis kalkpåverkade omgivande skogarna.

Skydda och återställa värdefulla naturmiljöer och livsmiljöer för skyddsvärda arter

Syftet är även att genom naturvårdsbränning se till att säkerställa områden som representerar naturliga skogstillstånd där brand är en del av den naturliga dynamiken. Dessutom är syftet att påskynda utvecklingen av höga naturvärden i delområden där naturvärdena idag är låga. Reservatet ska bidra till gynnsam bevarandestatus i den biogeografiska regionen för förekommande habitat och arter.

Tillgodose behov av områden för friluftslivet

Inom ramen för syftet ska naturreservatet även stödja allmänhetens möjligheter till friluftsliv och naturupplevelser.

Syftet ska nås genom att:

Föreskrifter för området

- Skogen undantas från skogsbruksåtgärder och annan påverkan som kan påverka våtmarkerna.
- Våtmarkerna skyddas från påverkan.

Skötselåtgärder i enlighet med skötselplan

- Dikade delområden återställs.
- Skötselåtgärder vidtas för att gynna tallskogens värden.
- Information över området tas fram som besökande ska finna vid området.

Skäl för beslut

Prioriterade bevarandevärden

Biologiska värden

De biologiska bevarandevärdena är prioriterade och särskilt de värden som är knutna till områdets kalkrika kärr.

Våtmarkerna vid Sundbäcken är mer eller mindre påverkade av kalkrikt markvatten och hyser en särpräglad flora. Axag, ängsnycklar, björnbrodd och dvärglumner är exempel på kalkgynnade arter som förekommer. Bland mossorna är späd skorpionmossa, guldspärrmossa, mässingsmossa och maskgulmossa typiska. Den sällsynta kalkkärrsgrynsnäcken påträffas i de kalkrika kärren.

Merparten av områdets skogar utgörs av brandpräglad tallskog. I vissa partier är denna skog märkbart påverkad av det kalkrika markvattnet, varvid stor örtrikedom uppstår. Här återfinns växter som slätterfibbla, brudborste, ängsvädd, fjällskära och skavfräken, ofta insprängda i en frodig enbuskvegetation.

Mosippa och kolflarnlav är intressantare arter som förekommer i den lavrika tallskogen. Skogarna är tämligen påverkade av skogsbruk, men innehåller ställvis lågor och brandstubbar i rik mängd.

Skyddet av Sundbäckens våtmarker och skogar utgör sammantaget ett viktigt led i bevarandet av biologisk mångfald.

Friluftsliv

Sundbäcken är lättillgängligt tack vare närheten till bilväg eller via de skidspår som leder genom området. Områdets blomsterrikedom bör vara en tillgång för besökande friluftsidkare, liksom med tiden även den bevarade skogen.

Natura 2000

Sundbäcken är utpekat som särskilt bevarandeområde i det internationella Natura 2000-nätverket. Syftet med Natura 2000-området SE00004 Sundbäcken är att upprätthålla en gynnsam bevarandestatus för följande naturtyper:

- Rikkärr (kod 7230)
- Västlig taiga (kod 9010)

Miljö kvalitetsmål

Detta beslut att skydda Sundbäcken som naturreservat bidrar till att uppfylla miljö kvalitetsmålen Myllrande våtmarker, Levande skogar och Ett rikt växt- och djurliv.

Motiv för bildande av naturreservat

Skyddsform

Det främsta hotet mot områdets naturvärden är skogsbruk, men även annan exploatering skulle kunna utgöra hot mot områdets känsliga hydrologi. Områdets naturvärden är sådana att de kräver ett omfattande och långsiktigt skydd för att bevaras och utvecklas. Detta skyddsbehov kan bäst tillgodoses genom bildande av naturreservat.

Beslutet följer de riktlinjer som gäller för länsstyrelsens prioritering av områdesskydd.

Avvägning mellan allmänna och enskilda intressen

Med hänsyn till områdets värden och naturreservatets syften kommer pågående markanvändning att avsevärt försvåras. Länsstyrelsen bedömer att områdets värden bäst ges ett långsiktigt skydd genom bildande av naturreservat. Föreskrifterna är anpassade till naturreservatets syften och värden. De är främst avsedda att begränsa skador på mark samt växt- och djurliv. Vid en avvägning mellan enskilda och allmänna intressen i enlighet med 7 kap 25 § miljöbalken finner Länsstyrelsen att föreskrifterna inte går längre än vad som krävs för att syftet med skyddet ska tillgodoses.

Beslutet är förenligt med hushållningsbestämmelserna för mark och vattenområden enligt 3 kap. miljöbalken.

Planeringsbakgrund

Områdets våtmarker är utpekade som nationellt värdefulla i ”Myrskyddsplan för Sverige”. De har även högsta värdeklass i länets våtmarksinventering samt i länets naturvårdsprogram. Delar av området är utpekade som riksintresse för naturvård enligt 3 kap 6§ miljöbalken. Det ingår även i riksintresse för rennäringen enligt 3 kap 5§ miljöbalken, liksom i riksintresse för rörligt friluftsliv enligt 4 kap 2§ miljöbalken. Sundbäcken är utpekad som särskilt skyddat område enligt 7 kap 27§ miljöbalken, så kallat Natura 2000-område.

Skydd av Sundbäcken harmoniserar med kommunens översiktsplan. I denna pekas en flyttningsväg för rennäringen ut strax norr om Sundbäcken. Detta innebär dock ingen konflikt med naturreservatet.

Reservatsföreskrifter

För att säkerställa syftet med reservatet förordnar Länsstyrelsen att nedan angivna föreskrifter skall gälla. Föreskrifterna gäller utöver vad som gäller enligt lag eller annan författning.

Föreskrifterna ska inte utgöra hinder för de åtgärder som behövs för att nå syftet med reservatet och som framgår av föreskrifterna under B nedan. Detsamma gäller för uppföljning av kvalitetsmål och åtgärder. Vidare ska föreskrifterna heller inte utgöra hinder för normalt underhåll av vägar och ledningar/ledningsgator.

A Föreskrifter enligt 7 kap 5 § miljöbalken om inskränkningar i rätten att använda mark- och vattenområden.

I naturreservatet är det förbjudet att:

1. anordna upplag, gräva, schakta, dika, dämna eller på något sätt skada mark eller vatten,
2. anlägga mark- eller luftledning, uppföra ny byggnad, mast eller annan anläggning,
3. gödsla, sprida aska eller använda bekämpningsmedel,
4. avverka skog och utföra skogsvårdande åtgärd samt att upparbeta och ta bort dött träd eller vindfälle,
5. framföra motordrivet fordon i terrängen på barmark med följande undantag:
 - Transportera ut älg, björn, större hjortvilt eller vildsvin med fordon som inte ger skador på mark eller vegetation.
 - För tjänstemän i sjukvårds-, polis- eller räddningsärende. Insatsen ska omgående anmälas till länsstyrelsen.
 - För renskötselns utövande i enlighet med terrängkörningsförordningen (1978:594), 1§.
 - För färd längs ledningsgatorna i samband med underhåll eller kontroll.
6. plantera in växter eller djur,
7. utan Länsstyrelsens tillstånd sprida kalk.

B Föreskrifter enligt 7 kap 6 § miljöbalken om förpliktelser för ägare och innehavare av särskild rätt till fastigheter att tåla visst intrång.

Markägare och innehavare av särskild rätt till marken förpliktigas tåla att följande anordningar utförs och åtgärder vidtas för att tillgodose syftet med reservatet:

1. utmärkning av reservatet, uppsättning av informationstavlor samt anläggning och underhåll av leder och andra anläggningar för friluftslivets behov,
2. skötsel och restaurering genom naturvårdsbränning och igenläggning av diken inom områden som framgår av karta, bilaga 3,
3. undersökningar för uppföljning av skötselplanen och reservatets syfte.

C Föreskrifter enligt 7 kap 30 § miljöbalken om rätten att färdas och vistas inom reservatet samt om ordningen i övrigt inom reservatet.

Föreskrifterna under punkten C gäller även fastighetsägare och innehavare av särskild rätt till fastighet när de inte utnyttjar sin rätt att bruka fastigheten.

I naturreservatet är det förbjudet att:

1. skada växande eller döda – stående eller omkullfallna – träd, stubbar och buskar,
2. framföra motordrivet fordon på barmark.

Utan Länsstyrelsens tillstånd:

3. gräva upp växter, plocka mossor, lavar och vedlevande svampar eller samla in djur (t.ex. insekter).

Motiv till föreskrifter, undantag mm

I *punkterna A1 – A7, C1 – C3* förbjuds sådana aktiviteter som kan störa den naturliga utvecklingen hos vegetationstyper och naturskogens växter och djur.

I *punkt A1 – A3* förbjuds åtgärder som kan skada den känsliga fysiska miljön och inte minst hydrologin som är grunden för de kalkrika kärrens karaktär. Normalt underhåll av befintliga vägar och ledningar är dock undantaget, men bör ske först efter samråd med länsstyrelsen. Jakten regleras inte i föreskrifterna eftersom den bedöms kunna bedrivas utan att skada reservatets naturvärden. Dock får jakten bedrivas utan att fasta pass anläggs eller röjs eftersom detta står i strid med föreskrifterna A2 och A4. Saltstenar kan placeras ut, men i så fall på fast mark utan risk för påverkan på våtmarkerna.

I *punkt A4* förbjuds alla former av avverkningar och skogsskötselåtgärder, vilket är en förutsättning för att områdets värden ska bibehållas. Denna föreskrift innebär att bestämmelserna i skogsvårdslagen och Skogsstyrelsens föreskrifter om bekämpning av skadeinsekter och tillvaratagande av skadad skog ej ska gälla inom naturreservatet. Uppkommer insektskador på skog i anslutning till naturreservatet som en följd av att åtgärder för insektsbekämpning inte vidtagits inom reservatet ska frågan om ersättning bedömas enligt skadeståndsrättsliga regler.

I *punkt A5* och *C2* förbjuds med vissa undantag framförande av motordrivet fordon i terrängen på barmark. Detta är i huvudsak även förbjudet enligt terrängkörningslagen,

men förtydligas genom denna föreskrift. Föreskriften syftar till att minimera skador på den känsliga vegetationen. Begreppet ”skador”, som nämns i undantaget för uttransport av vilt, ska i detta sammanhang inte tolkas så strikt som ”märken”. Eventuella spår måste dock alltid kunna växa igen under en vegetationssäsong.

Snöskoterkörning regleras inte i föreskriften då omfattningen av den körning som sker utanför led bedöms vara så ringa att ett förbud inte är motiverat i området.

Punkterna B 1 – B 3 medger att vissa åtgärder får vidtas i reservatet. Länsstyrelsen bedömer att nyttan med dessa åtgärder är avsevärd. De delar som är i restaureringsbehov kräver åtgärder för att höga naturvärden ska uppnås. Information om reservatet samt anläggningar för friluftslivet bedöms idag ofta som högst angeläget för att tillmötesgå det rörliga friluftslivet. Skötsel genom naturvårdsbränning är nödvändig för att återskapa vissa naturvärden. Kärr som är påverkade av dikning kräver återställning genom igenläggning av diken för att återfå en naturlig hydrologi och med tiden en ursprunglig vegetation. Uppföljning ingår som en naturlig del i reservat av denna karaktär, och är även ett krav som ställs på Natura 2000-objekt.

Punkterna under C inskränker allmänhetens nyttjande av området

C1. Skogens träd är grunden för reservatets värde och får inte skadas. Matsvamp och bär får givetvis plockas i reservatet.

C2. Fordonstrafik utanför väg skulle utgöra en allvarlig störning, medföra slitageskador och riskera att påverka områdets känsliga hydrologi.

C3. Förekomsten av ett flertal värdefulla, ofta rödlistade, organismer motiverar skydd mot sådan plockning och insamling som kan inverka menligt på berörda populationer. Det är dock angeläget att undersökningar och insamlingar som förbättrar kunskapen om reservatets organismvärld kan ske. Normalt bör sådana undersökningar kunna medges under förutsättning att de har ett allmänt intresse, att undersökningsmetoden inte orsakar bestående skada och att resultaten tillgängliggörs.

Ärendets handläggning

Sundbäckens naturvärden uppmärksammades först av Thomas Rafstedt vid 1980-talets början under arbetet med vegetationskartan för Dalarnas fjällvärld. Den sällsamma floran som Rafstedt beskrev tilldrog sig J. E. Björndalens intresse under hans arbete med kartering av värdefulla kalktallskogar i Sverige. I hans rapport till Naturvårdsverket placerades Sundbäcken i den högsta skyddsvärdeskategorin. Med detta som utgångspunkt togs området upp i länets naturvårdsprogram och kom att klassas som riksintresse för naturvården. Sedermera kröntes Sundbäcken med status som Natura 2000-område.

Naturresevatetsbildningen tog sin början i och med att Naturvårdsverket köpte större delen av marken från Sveaskog 2007. Kvarvarande skifte i sydväst köptes av Prästlöne-tillgångar i Västerås stift 2008.

Vid remissen har Sveriges Geologiska Undersökning, Trafikverket och Jägareförbundet Dalarna yttrat sig utan att ha något att erinra.

Idre Fjäll pekar på risken för framtida intressekonflikter i och med att reservatet ligger i ett område med starka nyttjandeintressen för rörligt friluftsliv, fjällanläggningar och Idre by. Man bedömer att liknande områden på längre avstånd från bebyggelse bör finnas. Idre Fjäll anför vidare att skötselplanen bör beakta att skidspåret (kommunspåret) bör kunna ha kvar sin dragning, att det bör finnas möjlighet till nyskapande av leder och stigar samt att ledningsgatan bör hållas så pass öppen att ingen skogshuggning behöver ske före underhåll på ledningen. – Länsstyrelsen är väl medveten om att reservatets läge kan vålla vissa problem om ytterligare exploateringsönskemål i området uppkommer. Å andra sidan bör det skyddade området vara av stort värde som besöksmål med obrukad, äldre skog och intressanta växtmiljöer. Naturvårdsvärdet bedöms vara så stort att eventuella framtida anspråk bör stå tillbaka. Sundbäckens naturvärden är så specifika att de inte kan ersättas genom skydd av andra områden även om skyddsvärda rikkärr mycket riktigt påträffas på andra platser inom kommunen. Naturtypen är dock generellt mycket sällsynt. Beträffande skidspår och leder/stigar bedömer Länsstyrelsen att naturreservatet med nuvarande förslag blir lättillgängligt tack vare den angränsande vägen och den ledningsgata som passerar genom området. Skulle önskemål om ytterligare leder uppkomma får detta prövas i ett dispensförfarande. Ledningsgatan disponeras av ledningsrättsinnehavaren varför skötselplanens förslag endast kan ses som rekommendationer.

Älvdalens kommun avvisar i sitt yttrande förslaget att bilda naturreservat med motiveringen att det redan finns tillräckligt många skyddade områden i kommunen och att området redan är ianspråktaget för infrastruktur. – Länsstyrelsen uppfattning är att Älvdalens kommun sedan länge har känt till områdets värde, vilket bland annat framgår av översiktsplanen. I och med områdets status som Natura 2000 och att det ingår i den nationella myrskyddsplanen anser Länsstyrelsen att skyddet av Sundbäcken som naturreservat är en förpliktelse som inte kan väljas bort. Länsstyrelsen har redogjort för denna uppfattning under ett möte vid kommunstyrelsens sammanträde den 14 maj 2013. Samtidigt beskrev Länsstyrelsen sitt uppdrag från Regeringen vad gäller områdesskydd. Vid mötet framkom att kommunen trots remissyttrandet inte ser det specifika reservatet som ett problem, utan önskar synliggöra en generell uppfattning rörande reservatsbildning i kommunen. Länsstyrelsen ser sig därmed inte förhindrad att fullfölja sitt uppdrag att skydda Sundbäcken som naturreservat.

Upplysningar

Dispens från föreskrifter mm

Om det finns särskilda skäl får länsstyrelsen med stöd av 7 kap. 7 § miljöbalken medge tillstånd eller dispens från meddelade föreskrifter för naturreservatet. I och med områdets status som Natura 2000 gäller dock särskilda bestämmelser för tillstånd enligt 7 kap. 28a § miljöbalken.

Kungörelse

Beslutet kungörs på det sätt som gäller för författningar i allmänhet. Beslutet delges sakägarna enligt sändlista med delgivningskvitto.

Föreskrifterna enligt 7 kap 30 § miljöbalken träder i kraft omedelbart, även om beslutet överklagas.

Överklagan

Beslutet kan överklagas till Regeringen, Miljödepartementet, se bilaga 5 (formulär 6).

Beslutande

Beslut i detta ärende har fattats av landshövding Maria Norrfalk

I den slutliga handläggningen deltog även jurist Gunilla Garbergs, antikvarie Agneta Jonsson, samhällsplanerare Frida Ryhag, funktionssamordnare Jemt Anna Eriksson och naturskyddshandläggare Lennart Bratt, den sistnämnde föredragande.

Maria Norrfalk

Lennart Bratt

Bilagor:

Bilaga 1	Översiktskarta
Bilaga 2	Beslutskarta
Bilaga 3	Karta över skötselåtgärder
Bilaga 4	Skötselplan
Bilaga 5	Överklagningsformulär (markägare och sakägare)

Sändlista: (märkägare och sakägare)

IdreFjäll Box 202, 790 91 IDRE (servitut)

Idrefjällens Snöskoterklubb, Kvarngränd, 790 91 IDRE

Idre Sameby, Box 123, 790 91 IDRE

Trafikverket, Ärendemottagningen, Box 810, 781 28 BORLÄNGE

Skogsstyrelsen Norra Dalarna, Tallvägen 2, 792 52 MORA

Naturvårdsverket, 106 48 STOCKHOLM

Särna-Idre Älgskötselområde, att. Thomas Eriksson, Särnavägen 17, 79 090 SÄRNA

Fjällfotens jaktlag, att Kjell Landén, Box 4, 790 91 IDRE

Lialaget, att. Lars-Olof Dahlström, Maria Pers väg 6, 790 91 IDRE

Kopia för kännedom till:

Älvdalens kommun, Box 100, 796 22 Älvdalen

Sveriges Geologiska Undersökning, Box 670, 751 28 Uppsala (Skickas som e-post till
sgu@sgu.se, inklusive shapefil)

Naturskyddsföreningen i Älvdalen, att. Magnus Johansson, Blyberg 2546, 796 91
ÄLVDALEN

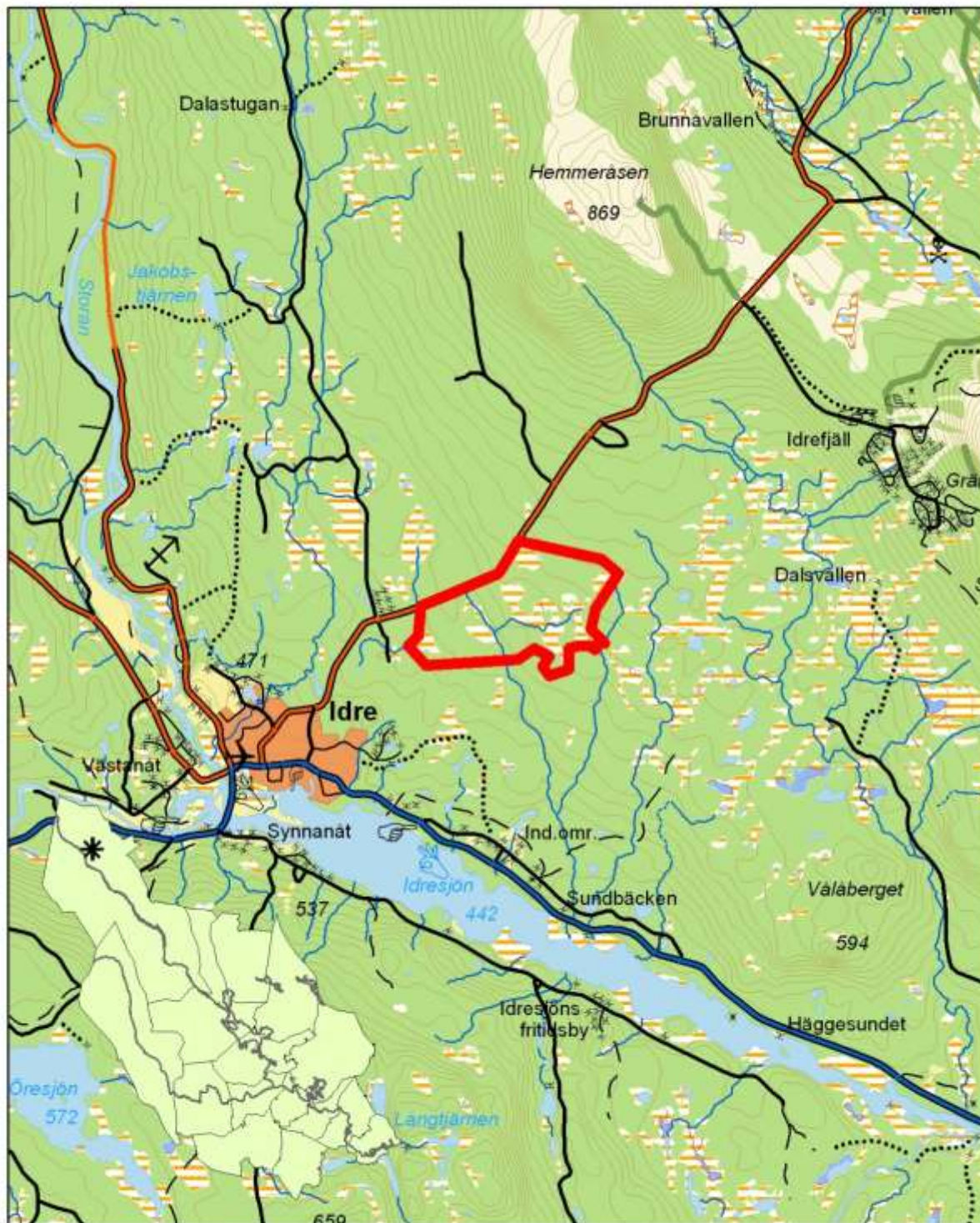
Dalarnas Jaktvårdsförbund, Krontallsvägen 10, 791 55 FALUN

Idre Hembygdsförening, Kyrkvägen 2, 790 91 IDRE

Särna-Idre sockenförening, att Leo Persson, Hållbovallen 406, 796 99 ÄLVDALEN

Sundbäcken - Översiktskarta

Bilaga 1

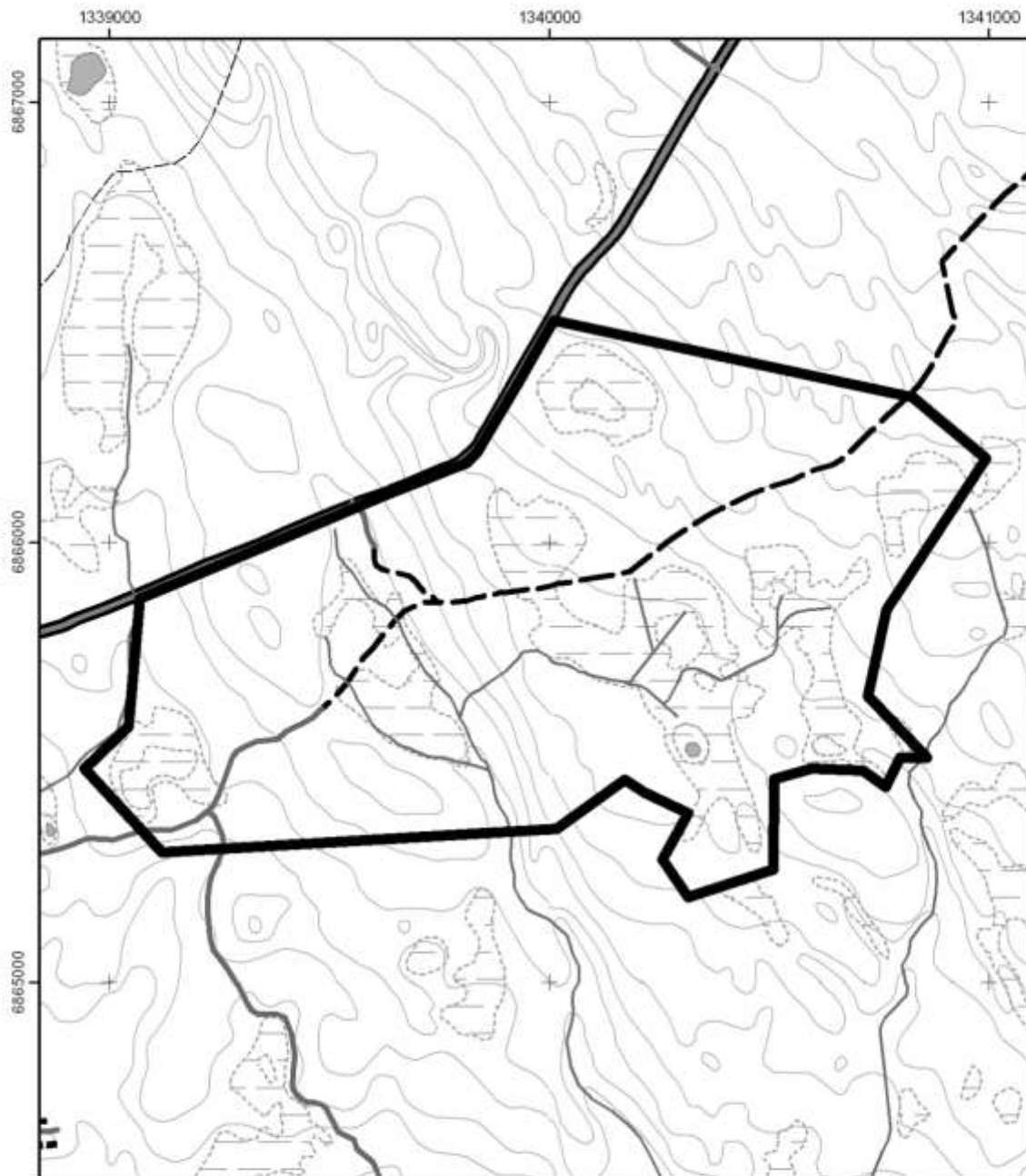
0 0,5 1 2 3 4 5 Kilometer

Teckenförklaring

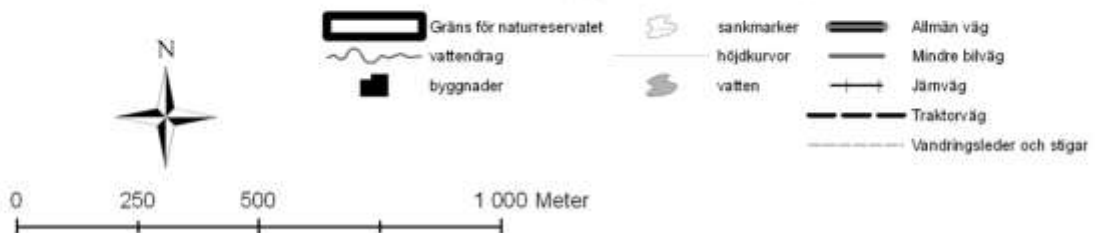
 Gräns för naturreservatet

Sundbäcken - besluts-karta

Bilaga 2

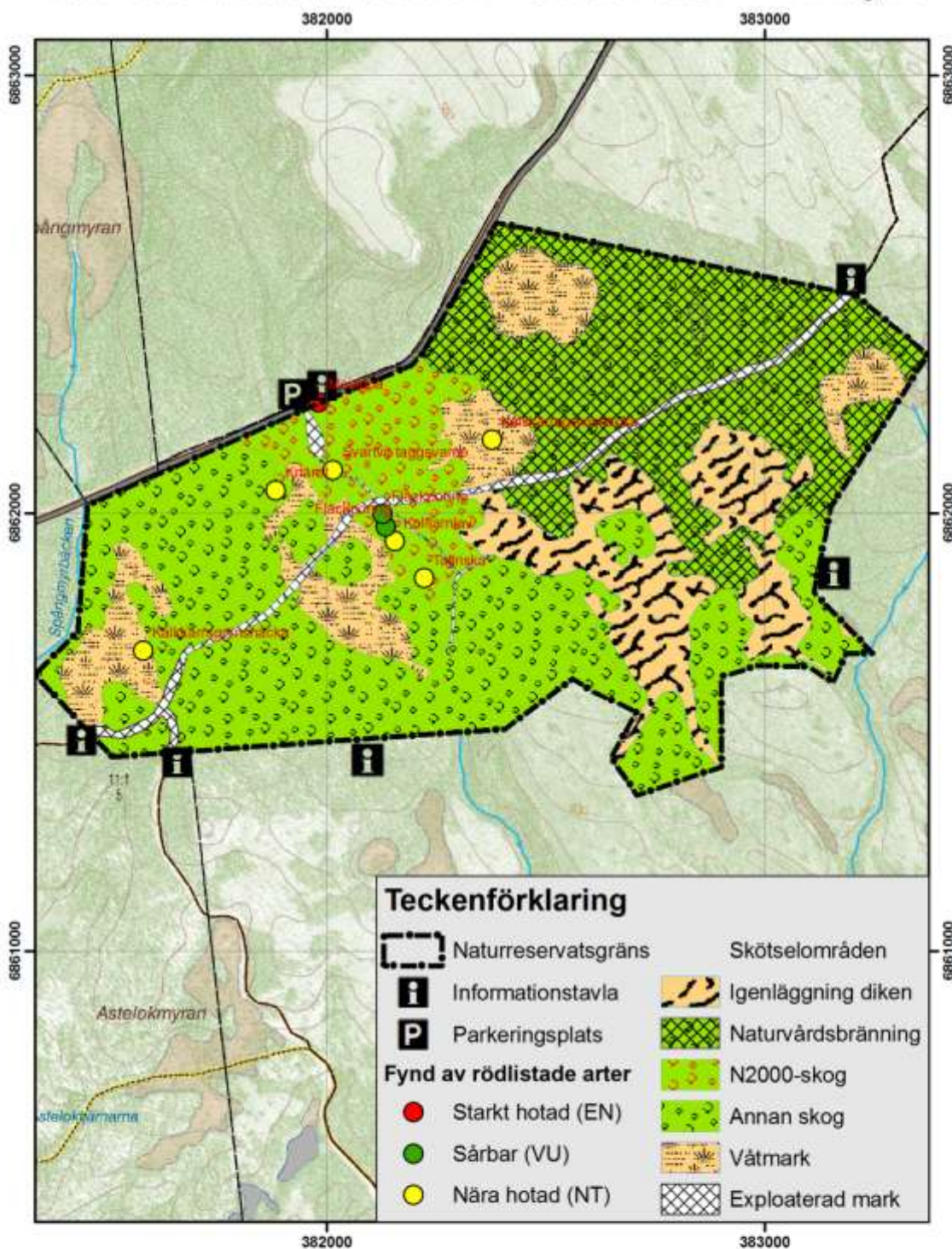

Copyright Lantmäteriet 2004. Ur GSD-produkter ärende 106-2004/188 W

Naturreseptatet Sundbäcken – Skötselkarta

Bilaga 3

Teckenförklaring

Naturreservatsgräns	Skötselområden
Informationstavla	Igenläggning diken
Parkeringsplats	Naturvårdsbränning
Fynd av rödlistade arter	N2000-skog
Starkt hotad (EN)	Annan skog
Sårbar (VU)	Våtmark
Nära hotad (NT)	Exploaterad mark

